

Galg en guillotine – Executies door de eeuwen heen

Davidsonfonds Uitgeverij onderschrijft het VN Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke en ontorende behandeling of bestraffing (1984) en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, meer bepaald Protocol Nr. 13 inzake de afschaffing van de doodstraf onder alle omstandigheden (2002).

Oorspronkelijke uitgave

Jonathan J. Moore, *Hung, Drawn, and Quartered*

© 2017, Quid Publishing (Quarto Group), ISBN 978 1 532 51035 9

Vormgeving: Lindsey Johns

Deze uitgave

Jonathan J. Moore

Galg en guillotine – Executies door de eeuwen heen

© 2019 Davidsonfonds / Standaard Uitgeverij nv,

Rijnkaai 100/A11, B-2000 Antwerpen en Jonathan J. Moore

Gemaakt onder licentie van Davidsonfonds. 'Davidsonfonds' is het geregistreerde merk van Davidsonfonds vzw, Quinten Metsysplein 12, 3000 Leuven.

www.standaarduitgeverij.be

info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland:

New Book Collective

Amsterdam

www.newbookcollective.com

Eerste druk februari 2019

Vertaling: Erika Venis/Vitataal

Redactie: Vitataal, Feerwerd

Omslagontwerp: Herman Houbrechts

Omslagfoto: Interfoto / Alamy Stock Photo

Opmaak binnenwerk: Studio Spade, Voorthuizen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 5908 976 1

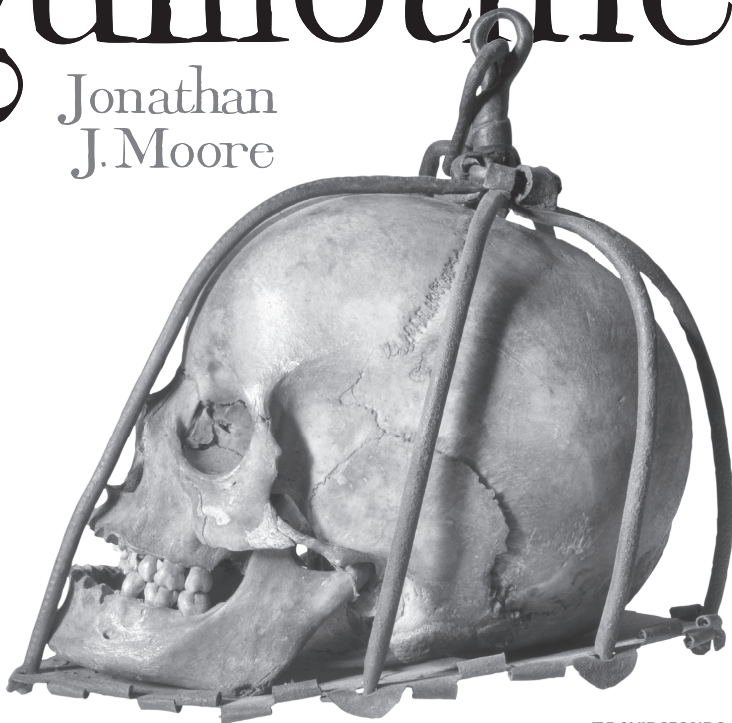
D/2019/0034/126

NUR 680

Galg en guillotine

*Executies door
de eeuwen
heen*

Jonathan
J. Moore

DAVIDSFONDS
UITGEVERIJ

INHOUD

Inleiding 6

HOOFDSTUK
1
GROF
GEWELD 12

HOOFDSTUK
2
DODELIJKE
ZWAARTE-
KRACHT 42

HOOFDSTUK
3
DOOD DOOR
HET ZWAARD 56

HOOFDSTUK
4
DE KUNST VAN
HET FOLTEREN 68

HOOFDSTUK
5
LEVEND
VERBRAND 76

HOOFDSTUK
6
RONDHANGEN 102

HOOFDSTUK
7
MADAME
GUILLotine 144

VILLEN 168

DE ELEKTRISCHE
STOEL 176

DE GAS-
KAMER 194

DODELIJKE
INJECTIE 214

HET VUUR-
PELTON 226

NA DE
DOOD 232

Meer lezen 250

Register 252

Verantwoording 256

INLEIDING

ALS TERECHTSTELLINGEN OPENBAAR ZOUDEN ZIJN, ZOU JE ZE DAN bijwonen? Zou je komen kijken als een beruchte seriemoordenaar ‘voor het blok’ ging? En zou je er bewust voor kiezen om niet te gaan kijken naar de executie van een kwetsbare jonge vrouw die was veroordeeld voor de moord op haar baby? Zou je een klinische executie door ophanging bijwonen, waarbij het slachtoffer minder dan een seconde nadat het valluik is opengezwaaid overlijdt? Of zie je liever fonteynen van bloed spuiten wanneer een geoefend zwaardkunstenaar het hoofd van een misdadiger afhakt, waarna zijn lichaam naar voren wankelt en vanaf een verhoogd schavot op de grond valt? Tot aan het begin van de twintigste eeuw waren openbare terechtstellingen een heel normale vorm van doodstraf in veel westerse landen, en in sommige niet-westerse landen gebeurt het nog altijd.

TERECHTSTELLINGEN DOOR DE EEUWEN HEEN

De regels en mores van een maatschappij zijn duizenden jaren lang gehandhaafd met behulp van openbare terechtstellingen. Zelfs in primitieve gemeenschappen van jagers-verzamelaars werden mensen terechtgesteld omdat ze de regels van de stam hadden overtreden. De Aboriginals in Australië leven al duizenden jaren in harmonie met hun natuurlijke omgeving en hebben in die tijd regels ontwikkeld zodat de clan harmonieus kon samenleven. Er waren verschillende straffen voor mensen die deze regels overtraden; de ergste straf was een publieke terechtstelling met speren ten overstaan van de stam.

In sommige samenlevingen, zoals bij de Romeinen, werden terechtstellingen en theater gecombineerd. Een van de bekendste vormen van executie uit die tijd is de kruisiging.

LINKS De terechtstelling van John Ogilvie in 1615. De Schotse beul had niet meer nodig dan een touw, een mes en een onwillig slachtoffer.

RECHTS De Franse Revolutie veranderde in een bloedbad tijdens de Terreur van 1797. Duizenden mensen werden opgehangen of doodgeslagen, of eindigden onder de guillotine.

Na de val van het Romeinse Rijk werden de executies in West-Europa weer minder luisterrijk. De Europese koninkjes lieten hun vermeende vijanden of misdadigers met zo min mogelijk vertoon en poespas opknopen of onthoofden. Met de opkomst van de natiestaten in Europa kregen de terechtstellingen weer een theatrale tintje en kwamen er professionele beulen die verschillende vormen van brute kracht toepasten. Pas met de komst van de Franse Revolutie werd het publiek weer in

verrukking gebracht door massa-executies. Napoleon maakte een einde aan de glorie-tijd van de guillotine, maar zette in maart 1804 wel een edelman voor het vuurpeloton (Louis Antoine de Bourbon, hertog van Enghien, in maart 1804 terechtgesteld op grond van verzonnen beschuldigingen). Dit overtuigde de Russische tsaar ervan dat de Corsicaanse tiran een goddeloos heerser was die moest worden afgezet.

Tegen het einde van de negentiende eeuw vonden in de westerse wereld de meeste executies achter gesloten deuren plaats. In Frankrijk, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten had de honger van het publiek naar terechtstellingen zo'n omvang bereikt dat er rellen uitbraken en mensen werden verdrukt in een steeds roeriger menigte die vocht om de beste plekjes. Democratisch gekozen regeringen vonden dergelijke openbare uitingen van bloeddorst contraproductief en besloten dat terechtstellingen alleen nog mochten worden bijgewoond door een selecte groep wetshandhavers en journalisten.

Deze nieuwe trend om mensen niet langer in het openbaar terecht te stellen was koren op de molen van bloeddorstige regimes zoals de bolsjewieken en de nazi's, omdat ze zo hun tegenstanders meedogenloos en in alle stilte konden bestrijden. Inwoners van nazi-Duitsland wisten dat mensen die in het holst van de nacht door de Gestapo waren gearresteerd, waarschijnlijk onder de guillotine zouden eindigen, net zoals de Russen onder Stalin wisten dat ze waarschijnlijk een kogel in de nek zouden krijgen ergens in een kelder van de NKVD (het Volkscommissariaat voor Binnenlandse Zaken).

In de Verenigde Staten gaat het spektakelstuk van de terechtstellingen ook in de eenentwintigste eeuw nog altijd door. De om bloed schreeuwende menigte is vervangen door eindeloze rechtszaken en hoger beroepen door veroordeelde misdadigers die proberen hun leven te rekken en aan de dodencel te ontsnappen. In totalitaire staten worden dissidenten en misdadigers juist gedood met zo min mogelijk gedoe.

EEN LEVENDIGE GESCHIEDENIS

In dit boek kan niet de hele geschiedenis van terechtstellingen door de mens worden behandeld, maar alle gruwelijkere vormen van de doodstraf komen aan bod. De gedetailleerde beschrijvingen en afbeeldingen uit de Romeinse tijd bieden ons een blik op het lot dat misdadigers trof in het Romeinse Rijk.

BOVEN Het Europese platteland was bezaaid met de werktuigen van de dood. Elke stad had zijn eigen schavot of galgenveld.

Over hoe men terdoodveroordeelden terechtstelde tijdens de vroege middeleeuwen is minder bekend.

Door de uitvinding van de boekdrukkunst konden de mensen tijdens de late middeleeuwen en renaissance levendige beschrijvingen en illustraties nalaten van de verschrikkelijke folteringen en executies. Mensen werden levend gekookt, gestenigd, opgehangen, doodgehakt, geradbraakt, verdronken, ontweid, gespietst of uit elkaar getrokken. Op het Europese vasteland werd meestal het zwaard gebruikt bij onthoofdingen, in Engeland gaf men de voorkeur aan een bijl. Al deze methoden worden in dit boek beschreven.

Aan het begin van de moderne tijd werden efficiëntere manieren bedacht om mensen te doden, zoals de lange val bij ophanging in Groot-Brittannië en de guillotine in Frankrijk en Duitsland. Ook in de Verenigde Staten probeerde men het lijden door de doodstraf te verminderen. Er werd gezocht naar moderne oplossingen voor dit eeuwenoude probleem, zoals de elektrische stoel, de gaskamer en de dodelijke injectie. De vraag blijft of daarmee het lijden inderdaad werd verminderd.

De doodstraf nu

In verschillende landen van de wereld wordt de doodstraf nog altijd toegepast. In 2014 werden ongeveer 2500 mensen in 54 landen wettelijk ter dood veroordeeld en terechtgesteld. Het echte aantal ligt aanzienlijk hoger, want in veel landen worden burgers in het geheim buitengerechtelijk geëxecuteerd. Meestal zijn dit politieke dissidenten.

Wereldwijd zitten ongeveer 20.000 mensen in de dodencel. De meest gebruikte executiemethoden zijn ophanging, fusillieren en dodelijke injectie. In 2014 werden in de Verenigde Staten 35 burgers terechtgesteld, minimaal 61 in Irak en meer dan 90 in Saoedi-Arabië. Koploper is Iran met 289 terechtstellingen.

Andere landen waar de doodstraf wordt toegepast zijn Afghanistan, Bahrein, Bangladesh, China, Cuba, Democratische Republiek Congo, Egypte, Ethiopië, India, Indonesië, Irak, Japan, Jordanië, Koeweit, Libanon, Libië, Maleisië, Noord-Korea, Pakistan, Palestina, Singapore, Somalië, Syrië, Taiwan, Thailand, Tsjaad, de Verenigde Arabische Emiraten, Vietnam, Wit-Rusland en Zuid-Soedan.

RECHTS In de Verenigde Staten zitten terdoodveroordeelden soms wel twintig jaar in de dodencel.

In 101 landen is de doodstraf helemaal afgeschaft en in nog eens 140 landen is de doodstraf recent niet meer uitgevoerd, al bestaat hij juridisch nog wel.

GROF
GEWELD

GROF GEWELD SPEELDE AL EEN grote rol bij de executiemethoden van de oude Romeinen. De late middeleeuwen en de vroege renaissance waren in de westerse wereld de hoogtijdagen van de gruwelijke en gewelddadige openbare terechtstellingen. Sommige beulen waren een soort popsterren. Kosten noch moeite werden gespaard om van terechtstellingen een publiek spektakel te maken en de beulen konden hun verbeelding de vrije loop laten bij het bedenken van pijnlijke kwellingen die ze konden uitvoeren op de veroordeelden.